

Eurochild
Putting children at
the heart of Europe

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

Резултати от дейността в Национален Юрочайлд форум – България

месец май, 2018 г.

Тема на месеца: Какво може да се промени в училище, за да бъде по-приятно и да научавам повече?

Кого попитахме: 76 деца, представители на деветте региона на Национална мрежа за децата, на възраст между 10 и 18 години.

Какво попитахме:

1. Кое най-много ти помага, за да научаваш в училище? А кое най-много ти пречи?
2. Има ли нещо, което може да се промени в общуването между ученици и учители, в рамките на учебния процес, за да ти бъде по-приятно в училище и да научаваш повече?
3. Искаш ли да имаш време извън часовете, в което да си говориш с учителите по теми, които не са свързани с учене? За какво бихте си говорили, защо?
4. Ако можеш да избереш как да изглежда училището ти и имаш възможност да осъществиш всяка твоя идея, какво би променил или добавил в твоето училище, за да бъде по-приятно и обстановката да ти помага да научаваш повече?

Изводи:

*Изводите, които предлагаме, отразяват какви акценти ние откриваме в получените от децата и младежите мнения, а не представляват обобщение на мненията им.

- Децата казват, че за да научават повече, е много важно отношението на преподавателите и желанието им да подготвят уроците достъпно, разнообразно и интересно: *„Преподавателите трябва да съумяват да провокират интерес в учениците към материала, който преподават, посредством педагогически методи или практически упражнения, уроци сред природата, загрявки и средства за онагледяване в зависимост от учебната дисциплина“*. Те учат по-лесно, ако учителите поднасят информацията, като провокират повече от сетивата им за възприемане на информация: *„Госпожата ми по физика ни научи, че когато човек използва повече сетива в ученето, запаметява по-бързо и по-трайно нещата“*. Децата мислят, че личната мотивация също е много важна, а според тях тя зависи от възпитанието в семейството – дали родителите ти са създали в теб любопитство и стремеж към образование и от мотивацията на приятели и съученици, с които най-често общуваш: *„Едно от нещата, благодарение на които аз успявам да постигам отличен успех в училище, е именно мотивацията ми да участвам активно в*

Eurochild
Putting children at
the heart of Europe

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

учебния процес. Тя се изгражда основно от страна на учителите, но не само. Основна роля играе и възпитанието на семейно ниво“.

- Начинът на комуникация между учителите и учениците изгражда готовността на децата да се доверят на преподавателите си, да имат желание да научават от тях и да участват в дискусии по темите на уроците, да бъдат дейни и любопитни. Резултатът по въпроса представя общуването между ученици и учители като твърде формално и случващо се по задължение: *„Общуването трябва да бъде по-освободено, за да може и мисълта на учениците да тече свободно. Мисля, че ако просто не бъде толкова формално, ще ми е по-лесно да се отпусна и да дискутирам, а не само да слушам и да се пазя от това да кажа някоя приказка, за да не ме изгонят“*. Децата биха искали да могат да разговарят с учителите си по-свободно и с повече шеги: *„Повечето ми учители от време на време си правят шеги с нас, но адекватни като за нашата възраст. Например - като да използват сарказъм. Това определено помага да се счупи леда между учител и ученик по време на учебния процес“*. Те говорят за възрастта на преподавателите, като казват, че младите са готини и ги разбират повече: *„Някои от учителите, най-вече по-младите, са готини и ни разбират и толерират, но повечето са прекалено строги и неразбиращи, че не можем да учим само за техния предмет“*. Разграничението млади-възрастни преподаватели, допринася за задълбочаване на трудностите в общуването, защото същността се подменя и спира да се отнася до функцията на самия учител.
- Времето за разговори с учителите, извън учебните часове, може да бъде много полезно за неформалното развитие на децата - например, за да получат обратна връзка като ученици и да организират заедно с учителите си план за следващия период в училище или пък, за да обсъдят талантите, които притежават, да получат насоки в решения за образованието им нататък или за кариерно ориентиране. Такива разговори могат да внесат повече яснота и структура за предстоящото в живота на децата, да ги мотивират и да ги вдъхновят. На този етап в учебните програми няма предвидено време за срещи със сходни цели. Направи ни впечатление, че децата мислят за възможността да разговарят с учителите си извън часовете, като за срещи с техни по-големи приятели: *„Искам да имам време да изляза с моята госпожа, в което да излезем навън в природата, за да си кажем нещо приятно или забавно, защото е хубаво да общуваме на различни теми извън учебния процес, а и ще ми остане спомен“*, *„Много зависи от това с кой учител, но ако е с по-младите, по-скоро за дискотеки“*. Една част от младите хора биха си говорили за „нещата от живота“, биха споделяли лични проблеми и търсили съвети, а друга част от тях смятат, че тези срещи са неподходящи, именно, защото излизат извън взаимоотношенията учител-ученик или пък, защото „си имат приятели, с които да разговарят“: *„Смятам, че има граница с учителя, която не трябва да се прекрива, поне докато ученикът не завърши“*. Отговорите повдигат въпроса за позицията, която заемат учителите, сред своите ученици и в каква степен изграждат образа на преподавател и образователен ментор, която професията им предполага.

Eurochild
Putting children at
the heart of Europe

Какви отговори получихме:

- **Кое най-много ти помага, за да научаваш в училище? А кое най-много ти пречи?**

Най-много от попитаните деца казват, че какво научават в училище зависи от учителите. Според част от децата има значение какви личности са учителите – дали са търпеливи, дали обясняват колкото пъти е нужно, за да разбереш, дали са мотивирани и обичат работата си. Други, обръщат повече внимание на начина на преподаване – дали учителят умее да преподава ясно и достъпно, дали използва инетересни и разнообразни методи, дали прави упражнения и дава примери от реалния живот.

Много деца намират взаимовръзка между колко научават и личната си мотивация и амбиция, както и в каква степен са целеустремени хората в най-близкото им обкръжение. За да научаваш, има значение и как си възпитан, дали родителите ти са те научили да бъдеш любознателен и да имаш желание да се образоваш.

„Госпожата по физика ни научи, че когато човек използва повече сетива в ученето, запаметява по-бързо и по-трайно нещата.“ – цветни маркери, синтезирана информация върху залепени в учебниците бележки, пряко участие в учебния процес и анализирание на преподавания материал - са от помощ за повече знания, казват децата.

Плановете и воденето на записки по време на часовете дисциплинират мисълта и подреждат информацията.

Обстановката и атмосферата (материалната база) в училище също имат значение за научаването, според младите хора. Те мислят, че когато имат възможност за уроци извън училището, например сред природата, учат по-лесно.

Друг начин да учат повече е, когато работят в екипи – „така научаваме един от друг и се забавляваме“, „когато обсъждаме нещо със съучениците ни, те могат да кажат материала на лесен и разбираем език“.

Кое най-много пречи:

Почти единодушно е мнението, че шумът в клас, лошата дисциплина и съучениците, които се разсейват, са най-голямата трудност пред научаването. Социалните мрежи и използването на телефони също пречат върху съсредоточаването.

Децата казват, че имат трудност да учат систематично и оставят всичко за последния момент, това много им пречи и в същото време е масова трудност.

Когато учителите са отегчени от професията си, когато не се стараят и подхождат пренебрежително към учениците и към материала, научаваш в много по-малка степен, мислят учениците.

Натоварването в училище е голямо – има много изисквания, програмата е направена така, че в няколко дни поред има три разказвателни предмета, а в същото време уроците са изпълнени с излишна и „суха“ информация.

Деца говорят и за липса на мотивация. Образователната система се изгражда от хора, които не познават училището, не знаят какви нужди имат децата и не успяват да ги разбират: „някой ми налага да уча нещо, без да разбирам смисъла“.

Когато някой не ходи на училище, следват наказания и поправителни изпити, вместо да се потърси причината, този подход е още по-демотивиращ, според децата.

- **Има ли нещо, което може да се промени в общуването между ученици и учители, в рамките на учебния процес, за да ти бъде по-приятно в училище и да научаваш повече?**

Най-често децата казват, че искат промяна в йерархията на общуването – учителите да общуват по-неформално, да се шегуват повече и да не бъдат толкова строги, да не се отнасят към тях като към неравностойни хора, защото са по-малки на възраст: „по-младите учители са готини и ни разбират, и толерират, но повечето са прекалено строги и неразбиращи, че не можем да учим само за техния предмет“.

Според децата, ако има повече възможности за разговори, в по-свободен тон, това би им помогнало да изразяват мислите си по-уверено. Младите хора споделят, че имат преподаватели, които им крещат и ги обиждат.

Друга желана промяна е учителите да се отнасят по равен начин към учениците си и да не поощряват едни и същи хора. За децата е важно учителите да полагат повече старание, когато някой от учениците се затруднява с учебния материал и да не прекаляват с домашните: „учителите да разберат, че не можем да възприемаме толкова информация“.

Учениците биха искали учителите да полагат усилия да преподават по по-нагледен и достъпен начин: „Хубаво е, че в часовете по химия виждаме всички реакции, които учим, би било хубаво в часовете по български език и литература учителите да ни показват своите любими автори. Всеки предмет да има такава практика“.

Според младите хора ще бъде хубаво, ако се промени начина, по който учителите ги оценяват – биха искали преподавателите им да обръщат повече внимание как мислят и какви идеи имат, а не в каква степен са запомнили факти от материала и да ги насърчават да бъдат критични.

Има мнения, според които, учителите са длъжни да следват учебната програма от министерството на образованието и това им пречи да преподават „истински знания“.

- **Искаш ли да имаш време извън часовете, в което да си говориш с учителите по теми, които не са свързани с учене? За какво бихте си говорили, защо?**

Преобладаващите мнения по този въпрос са полюсни. Децата, които казват, че нямат нужда от такива разговори, добавят, че според тях взаимоотношенията между учители и ученици не трябва да прекрачват границата на формалното общуване и, че имат приятели, с които да си говорят извън часовете. Децата, които имат желание да общуват с учителите извън часовете, биха искали да си говорят за „нещата от живота“ – свободно време, музика, интересни истории, съвети, лични трудности, които срещат и възприемат тези разговори като възможност „да почерят от мъдростта и опита на учителите си“.

Има няколко деца, които казват, че трябва да бъде обръщано внимание на психичното здраве на учениците, че те са подложени на голямо количество стрес, че често са тревожни или депресирани, но никой не обръща внимание на това. Между младите хора, които изразяват това мнение, има колебание дали разговорите е нужно да бъдат провеждани с учителите или с педагогическия съветник.

Едно дете казва, че разговори с учителите извън часовете биха били полезни, за да могат учителите да научат повече за силните страни и талантите на учениците си и да ги подкрепят в тях.

- **Ако можеш да избереш как да изглежда училището ти и имаш възможност да осъществиш всяка твоя идея, какво би променил или добавил в твоето училище, за да бъде по-приятно и обстановката да ти помага да научаваш повече?**

В отговорите на този въпрос децата са били най-дейни и имат голямо количество идеи. Оформят се няколко области, в които те дават предложенията си.

Училищната база:

Младите хора казват, че училището трябва да се ремонтира по-често и предлагат това да се случва „поне на всеки 5 години“. Предложенията за подобрения в училищната база от тяхна страна са: да бъде топло през зимата, а за лятото да има климатици, за да е хладно, да е по-чисто, да се ремонтират класните стаи, да има здрави дръжки на тоалетните и оградата на училището да изглежда добре, да има повече порстранства и зони за спорт – игрища, зали, и повече тревни площи – да се засаждат дървета и цветя, за да бъде въздухът по-чист и да е по-приятно.

Интериор в училище:

Почти всички деца говорят за по-свежа и уютна обстановка, за по-разнообразни цветове – на фасадата, коридорите и класните стаи, искат в училище да има графити, които сами да си направят. Биха искали атмосферата и обзавеждането на класните стаи да бъдат повече свързани със самия предмет и да напомнят на него. Представят си различна подредба на

чиновете от настоящата, но не посочват как. Също – мебелите да бъдат меки и удобни, да има възглавници и постлани килими като част от обзавеждането на стаите – това ще допринесе да се чувстват по-приятно, докато учат. Част от учениците предлагат да стоят сами на чин, за да не преписват.

Обстановка в училище:

Деца предлагат звънеца за край и начало на часа да бъде с мелодия на някоя песен и в междучасията да звучи музика. Би било хубаво, ако в междучасията има разнообразни и интересни дейности за правене. Младите хора искат да има уютни кътове за учениците на всеки етаж, в училището да има свободен достъп до интернет, а в коридорите да има телевизори, които да разказват върху какви проекти работят учениците в момента. Деца смятат, че е нужно да има стаи, в които да хапват и да си почиват, а храната, която се продава в училище да бъде по-вкусна. Има предложения за поставяне на беседки и учебни маси, на които учениците да се събират и да учат след училище. Учениците искат да имат голяма библиотека, в която да могат да учат, да има повече съвременна литература и да „работи денонощно“.

Учебен процес:

Тук предложенията са на няколко нива:

- децата искат учителите да им преподават чрез по-интересни и въвличащи методи, а в част от предметите – например химия и физика, да има повече практическа насоченост. Също така, предпочитат да няма оценки и да се обръща по-голямо внимание на знанията, според децата, учителите вече са съсредоточени предимно върху оценките.
- използване на повече технологии – лаптопи, таблети, мултимедия. Това би дало възможност за по-съременно и интересно образование – например чрез филми, анимирани видеа, обясняващи материала и други. Би провокирало учителите да преподават по-интересно – чрез игри, да търсят и да предлагат приложения и сайтове, които улесняват, разнообразяват или придават още стойност на учебния процес, а също така да дават задачи на учениците да търсят повече информация, която да онагледява или да разказва любопитни факти по темите, които се разглеждат в час.
- по-леки раници в училище – може да се осъществи чрез повече часове, в които да се използват компютри или, ако има шкафчета за учебниците в училище. Има предложение за електронни варианти на учебниците и приложения тип помагала – едно от предимствата им също е по-леки раници.
- едносменен режим на учене – младите хора искат да има една смяна в училище, а когато свърши учебният ден, да нямат повече ангажменти, свързани с училище, за да могат да имат свободно време и време за почивка: „...доста често като се прибера трябва да си дописвам домашните, това ми смазва целия режим“. Предложението

Eurochild
Putting children at
the heart of Europe

НАЦИОНАЛНА МРЕЖА ЗА ДЕЦАТА

им е часовете да започват в 9:00 ч., едно от децата споделя, че за да бъде навреме в училище според настоящата програма, трябва да се събужда в 5:30 ч.

- цялостна промяна в учебната програма – децата казват, че натоварването е много голямо и информацията твърде обемна за времето, с което разполагат, за да я научат. Имат предложение за допълнителни часове (по желание), в които учениците със затруднения да могат да напишат домашната си работа със съответния учител. Често младите хора говорят за промяна в учебната програма, която да им помага да научават за „нещата от живота“ в училище.
- по-малък брой ученици в класовете – ако е по-малък броят на хората в клас, ще научават повече и ще е по-лесно да разбират уроците, казват децата – желанието им е да бъдат най-много 20, като биха се радвали, ако има възможност и за по-малък клас, например от 10 човека.
- повече часове сред природата или на открито, децата казват, че така биха научавали повече и ще им бъде по-приятно.
- повече възможности за артистична програма – мненията на учениците са, че в училище има много малко пространство за изкуства. Ако има повече предмети като „драма“ или „творческо писане“, ще могат да се обогатяват като личности и да развиват талантите си, споделят децата.

Други:

Децата искат в училище да се организират повече извънкласни дейности и да имат повече време, за да общуват със сучениците си.

Има предложение за система с точки за състезание между класовете, която си поставя за цел класовете да бъдат по-сплотени и мотивирани, да се подобри дисциплината в час, децата да се хранят здравословно и други. За тази цел всеки клас получава точки, когато учениците в класа си носят здравословна храна, когато имат добра дисциплина, когато имат добри резултати на контролните, когато посещават библиотеката и за други, предварително определени действия. В края на годината училището изпълнява едно желание на класа победител.

Заклучения, които споделят рапортьорите:

„Нашето заключение е, че децата, които имат желание да научат за своите права стават все повече и повече. Те имат много интересни идеи спрямо въпросите и въпреки, че пуснахме нашата анкета в по-малките класове, децата там мислят много зряло за годините си. Когато отидохме да вземем попълнените анкети от техните класни ръководители, самите те си признаха, че им е било много интересно и, че с удоволствие биха участвали в бъдещите ни теми. Дискусията заедно с нашия клас също се отрази положително и премина много интересно, съучениците ни дадоха много идеи за въпроса с промяната на училището и дискутираха заедно с нас над зададените въпроси.“

„Като цяло темата ми хареса много, защото всички си говорим как искаме нещо да се промени в училище и сега ни се отдава възможността да споделяме с други хора извън училище!“

Можете да ни пишете, в случай че имате интерес към суровия резултат на мненията, получени в НЕФ, през този месец.